

Avdelningen för utveckling av hälso- och
sjukvården på systemnivå
Richard Forsén
richard.forsen@socialstyrelsen.se

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Socialstyrelsens yttrande över delbetänkandet Utvecklat samarbete för verksamhetsförlagd utbildning – långsiktiga åtgärder för sjuksköterskeprogrammen (SOU 2024:9)

Utbildningsdepartementets dnr. U2024/00226

Socialstyrelsen är positiv till utredningens förslag som syftar till att genom förbättrat samarbete erbjuda fler platser för verksamhetsförlagd utbildning inom ramen för sjuksköterskeprogrammen i Sverige. Socialstyrelsen lämnar sammanfattningsvis följande synpunkter på förslagen:

- Socialstyrelsen tillstyrker i huvudsak utredarens syn att det behövs en nationell utbildningsguide för en generisk modulbaserad handledarutbildning, men bedömer att utredarens förslag på resurstillskott till det Nationella vårdkompetensrådet på 1 miljon kronor är för litet i förhållande till mängden arbete som krävs för att ta fram en utbildningsguide.
- Socialstyrelsen anser att de regionala vårdkompetensråden inom sina nuvarande verksamhetsförutsättningar har begränsad förmåga att ta sig an nya uppdrag utan att riskera undanträngning av till exempel regionalt egeninitierade projekt och satsningar.
- Socialstyrelsen tillstyrker i huvudsak utredarens förslag att regeringen bör ge det Nationella vårdkompetensrådet i uppdrag verka för en ökad harmonisering av bedömningskriterier och

bedömningsmetod för den verksamhetsförlagda utbildningen på sjuksköterskeutbildningen.

- Socialstyrelsen är positiv till utredarens förslag att ett avtal för vårdvetenskaplig utbildning, lärande och forskning (VULF) tecknas mellan staten, Sveriges kommuner och regioner (SKR) och vårdföretagarna.
- Socialstyrelsen är positiv till utredarens förslag att ett nationellt IT-stöd för verksamhetsförlagd utbildning med tiden kan utvidgas till att omfatta fler utbildningar inom hälso- och sjukvården.
- Socialstyrelsen delar utredarens bedömning att det behövs en grundligare utredning av frågor som gäller dataskydd och personuppgiftsbehandling inför införandet av ett nationellt IT-stöd för verksamhetsbaserad utbildning.
- Socialstyrelsen tillstyrker i huvudsak utredarens förslag att regeringen ger Upphandlingsmyndigheten i uppgift att ge stöd åt regioner och kommuner som anlitar privata utförare, men anser att det Nationella vårdkompetensrådet med nuvarande verksamhetsförutsättningar har begränsad förmåga att stödja Upphandlingsmyndigheten genom att till exempel ta fram nya underlag.

Socialstyrelsens synpunkter på förslag och bedömningar

4.1 Ett nationellt kunskapsstöd för handledarutbildning bör utformas

Socialstyrelsen tillstyrker i huvudsak utredarens syn att det behövs en nationell utbildningsguide för en generisk modulbaserad handledarutbildning. Socialstyrelsen har tidigare noterat i 2023 års ALF-uppföljning¹ en relativ brist på pedagogisk utbildning för de som genomgår verksamhetsförlagd utbildning för läkare. Följaktligen ser Socialstyrelsen att det kan finnas fördelar med att ta fram moduler i exempelvis pedagogik som är gemensamma för handledarutbildningarna för flera vårdyrken.

Utredarens förslag att det Nationella vårdkompetensrådet i nära samverkan med lärosäten ska ta fram denna guide riskerar dock att tränga undan rådets redan idag existerande uppdrag. Som exempel på detta har det Nationella vårdkompetensrådets ledamöter i dagsläget begränsad tid för sitt arbete inom

---

¹ Socialstyrelsen. Utvärdering av universitetssjukvård inom ALF-avtalet 2018–2021, s.22, 45. 2023.

rådet – enbart fyra arbetsdagar per år. Rådet har även begränsade resurser inom det kansli som är kopplat till rådet.

Socialstyrelsen bedömer också att utredarens förslag på 1 miljon kronor i ytterligare medel till det Nationella vårdkompetensrådet är för litet i förhållande till mängden arbete som krävs av rådet för att i samverkan med lärosätena ta fram en generisk modulbaserad handledarutbildning.

Frågan om bristfälliga resurser och risken för undanträngning av redan pågående insatser är ännu mer påtaglig när det gäller de regionala vårdkompetensråden, bland annat då ledamöterna i de regionala råden inte erhåller arvode för sitt arbete inom råden. Socialstyrelsen anser att åläggande av nya uppgifter på de regionala vårdkompetensråden utan motsvarande resurstillskott riskerar att tränga undan mer operativa egeninitierade regionala projekt och insatser.

4.2 Ökad enhetlighet i bedömningen av sjuksköterskestudenters lärande bör främjas

Socialstyrelsen tillstyrker i huvudsak utredarens förslag att regeringen bör ge det Nationella vårdkompetensrådet i uppdrag verka för en ökad harmonisering av bedömningskriterier och bedömningsmetod för den verksamhetsförlagda utbildningen på sjuksköterskeutbildningen. Socialstyrelsen anser dock att de regionala vårdkompetensråden redan idag har mycket begränsade resurser och att det finns en risk att regionalt initierade arbeten trängs undan om de regionala råden blir tilldelade nya uppdrag.

6. En reform för hållbar klinisk utbildning genom samverkan

Socialstyrelsen tillstyrker utredarens förslag att ett avtal för vårdvetenskaplig utbildning, lärande och forskning (VULF) tecknas mellan staten, Sveriges kommuner och regioner (SKR) och vårdföretagarna. Socialstyrelsen delar också utredarens bild att statens kostnader för VULF till hög grad kan finansieras genom att styra om befintliga tidsbegränsade statliga satsningar på fler verksamhetsförlagda utbildningsplatser.

7. Ett nationellt IT-stöd

Socialstyrelsen är positiv till utredarens förslag att ett nationellt IT-stöd för verksamhetsförlagd utbildning bör etableras och med tiden även kan utvidgas till att omfatta fler utbildningar inom hälso- och sjukvården. Såsom

Socialstyrelsen har noterat i sin uppföljning av ALF-avtalen 2023² så behöver regionerna också bli bättre på att följa upp vilka kliniskt verksamma medarbetare som har genomgått handledarutbildning för verksamhetsförlagd utbildning. Socialstyrelsen anser att ett nationellt IT-stöd som täcker fler utbildningar inom hälso- och sjukvården hade kunnat underlätta regionernas uppföljning i frågan.

7.4 Dataskydd och personuppgiftsbehandling

Socialstyrelsen delar utredarens bedömning att det inom ramen för en fördjupad förstudie inför införandet av ett nationellt IT-stöd för verksamhetsbaserad utbildning behövs en grundligare utredning av frågor som gäller dataskydd och personuppgiftsbehandling.

9. Privata vårdgivares medverkan i verksamhetsförlagd utbildning

Socialstyrelsen tillstyrker i huvudsak utredarens förslag att regeringen ger Upphandlingsmyndigheten i uppgift att ge stöd åt regioner och kommuner som anlitar privata utförare, bland annat genom att ta fram avtalsmodeller och annan vägledning i syfte att främja privata vårdgivares möjlighet att tillhandahålla platser för verksamhetsförlagd utbildning.

I detta arbete föreslår utredaren att regeringens ska ge det Nationella vårdkompetensrådet i uppdrag att stödja Upphandlingsmyndigheten med information om hur samarbetet mellan lärosäten och vårdgivare lämpligen borde organiseras med avseende på verksamhetsförlagd utbildning. Socialstyrelsen anser att det Nationella vårdkompetensrådets med nuvarande resurser har begränsad förmåga att stödja Upphandlingsmyndigheten i dess arbete.

---

² Socialstyrelsen. Utvärdering av universitetssjukvård inom ALF-avtalet 2018–2021, s.45. 2023.

Beslut om detta yttrande har fattats av avdelningschefen Mattias Fredricson.
I den slutliga handläggningen har enhetschefen Lena Hellberg deltagit.
Utredaren Richard Forsén har varit föredragande.

För Socialstyrelsen

Mattias Fredricson

Richard Forsén